

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

Gelijke onderwijs- kansen voor iedereen: tussen woord en daad

LOP-werking tijdens de schooljaren 2015-2016 en 2016-2017

AGODI
AGENTSCHAP VOOR
ONDERWIJSDIENSTEN

www.onderwijs.vlaanderen.be

Samenstelling

Vlaams ministerie van Onderwijs en Vorming
Agentschap voor Onderwijsdiensten (AGODI)

Verantwoordelijke uitgever:

Guy Janssens
Administrateur-generaal
Koning Albert II-laan 15
1210 Brussel

Met medewerking van:

Arif Akgönül, Els Bertels, Emiel Bogemans, Ina Buvens, Nele Cornelis, Liesbeth Croene,
Dirk Herfs, Fadime Köse, Evelien Lombaert en Peter Zaenen

Eindredactie:

Jean-Paul De Beleyr, Sara De Meerleer, Veerle Van De Velde, Kris Van den Broeck, Michaël
Van der Eycken en Patrick Vanspauwen

Vormgeving

Kim Baele

Fotografie

Kim Baele, Magalie Soenen

Depotnummer

D/2017/3241/382

Gelijke onderwijs- kansen voor iedereen: tussen woord en daad

LOP-werking tijdens de schooljaren 2015-2016 en 2016-2017

Inhoud

INLEIDING	7
1. VERHOOGDE INSTROOM VAN VLUCHTELINGEN: KORTE SITUERING	9
2. HOE HEBBEN DE LOP'S GEREAGEERD OP DE VERHOOGDE INSTROOM VAN VLUCHTELINGEN?	12
2.1 DENDERMONDE.....	13
2.2 SINT-NIKLAAS.....	15
2.3 GENT	19
2.4 ANTWERPEN.....	22
3. DE VERHOOGDE INSTROOM BUITEN DE LOP-REGIO'S: DE LOP'S VERRUIMEN HUN WERKINGSGBIED	24
3.1. TURNHOUT	25
3.2 ZWIJNDRECHT: FORT SINT-MARIE.....	26
3.3 KOKSDE EN NIEUWPOORT	28
4. HET HERVESTIGINGSPROGRAMMA: SPECIFIEKE UITDAGINGEN VOOR HET ONDERWIJS.....	31
5. ERVARINGSUITWISSELING TUSSEN ONDERWIJSPARTNERS EN OPVANGINITIATIEVEN	32
6. LOP-WERKING TIJDENS DE SCHOOLJAREN 2015-2016 EN 2016-2017: MEER DAN ALLEEN ASIEL	34
6.1 M-DECREET, SIGNALLEN VANUIT DE LOP-WERKING.....	34
6.2 ONDERSTEUNING VAN DE LOP-DESKUNDIGEN	37
CONCLUSIES	40
OVERZICHT VAN FIGUREN, GRAFIEKEN	43
TABELLENBIJLAGE 'INSCHRIJVINGSRECHT'	44
LIJST MET AFKORTINGEN.....	51

Inleiding

2015-2016 en 2016-2017 zijn schooljaren met uitzonderlijke uitdagingen voor de lokale overlegplatforms (LOP's).

In 2015 kent België een recordaantal asielaanvragen.

Leerlingenaantallen in het onthaalonderwijs stijgen daardoor spectaculair. Vanaf 2016 daalt de instroom van vluchtelingen en volgen de beslissingen om collectieve en lokale opvanginitiatieven te sluiten. Heel wat leerlingen moeten hierdoor van school veranderen.

De LOP's hebben sinds hun oprichting in 2002 een decretale opdracht over het maken van afspraken rond de opvang, het aanbod en de toeleiding van leerlingen naar het onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers en de opvolging van gewezen anderstalige nieuwkomers.

Veel LOP's hebben al een lange traditie bij het maken van afspraken over de toeleiding van andersstalige nieuwkomers naar het onthaalonderwijs.

Voor andere LOP's betekent de verhoogde instroom van vluchtelingenkinderen in het onthaalonderwijs een nieuwe uitdaging.

Door de verhoogde instroom neemt de Vlaamse overheid verschillende maatregelen in het basis- en het secundair onderwijs om het aanbod van onthaalonderwijs uit te breiden en te ondersteunen. Het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AGODI) ontwikkelt op zijn beurt een ruim ondersteuningsaanbod waarin de LOP's een bijzondere rol toegewezen krijgen, zowel in de eigen regio als erbuiten.

De LOP-werking is meer dan asiel. Op 1 september 2015 wordt ook het M-decreet ingevoerd. Het M-decreet wil zoveel mogelijk kinderen met een beperking ondersteunen zodat zij les kunnen volgen in het gewoon onderwijs. Vanuit het werkveld vangen de LOP's hierover heel wat signalen op. De signalen vanuit de LOP-werking vindt u gebundeld onder punt 6.1.

In dit rapport leest u dat gezamenlijke noden en bekommernissen grenzen kunnen verleggen. Op veel plaatsen wordt er daarom zeer intensief samengewerkt tussen de scholen en andere partners. Het LOP bewijst daar vaak zijn rol als verbindende schakel.

We wensen u alvast veel leesplezier.

Guy Janssens

Administrateur-generaal AGODI

1. Verhoogde instroom van vluchtelingen: korte situering

In 2015 kent ons land een sterke instroom van vluchtelingen.

“Het Commissariaat-Generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen noteerde 35.476 asiel-aanvragen. De stijging van het aantal asielaanvragen startte in mei 2015 en bereikte een piek in september toen 5.166 personen een eerste asielaanvraag indienden. Vanaf oktober 2015 daalde het aantal asielaanvragen licht, maar ook in de laatste maanden van 2015 noteren we telkens bijna 4.000 aanvragen per maand.”¹

De meeste vluchtelingen verblijven tijdens de asielprocedure:

- In een collectief opvanginitiatief (COI), of
- In een lokaal opvanginitiatief (LOI).

De meerderheid van de vluchtelingen verblijft in een collectief opvanginitiatief.

Dit jaarrapport focust zich daarom op de toeleiding naar het onderwijs van minderjarigen die in een collectief opvanginitiatief verblijven.

Voor de start van schooljaar het 2015-2016, op 31 augustus 2015, zijn er in 19 gemeenten collectieve opvanginitiatieven gevestigd:² 17 gemeenten in Vlaanderen en twee gemeenten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.³ Van deze 19 gemeenten zijn negen gemeenten gelegen in het werkingsgebied van een LOP en tien gemeenten erbuiten.

Tijdens schooljaar 2015-2016 worden er in verschillende gemeenten nieuwe collectieve opvanginitiatieven geopend. Zo zijn er op 15 februari 2016 in 40 gemeenten collectieve opvanginitiatieven gevestigd.⁴ Het gaat hier over 38 gemeenten in Vlaanderen en twee gemeenten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Hiervan liggen 18 gemeenten in het werkingsgebied van een LOP en 22 gemeenten erbuiten.

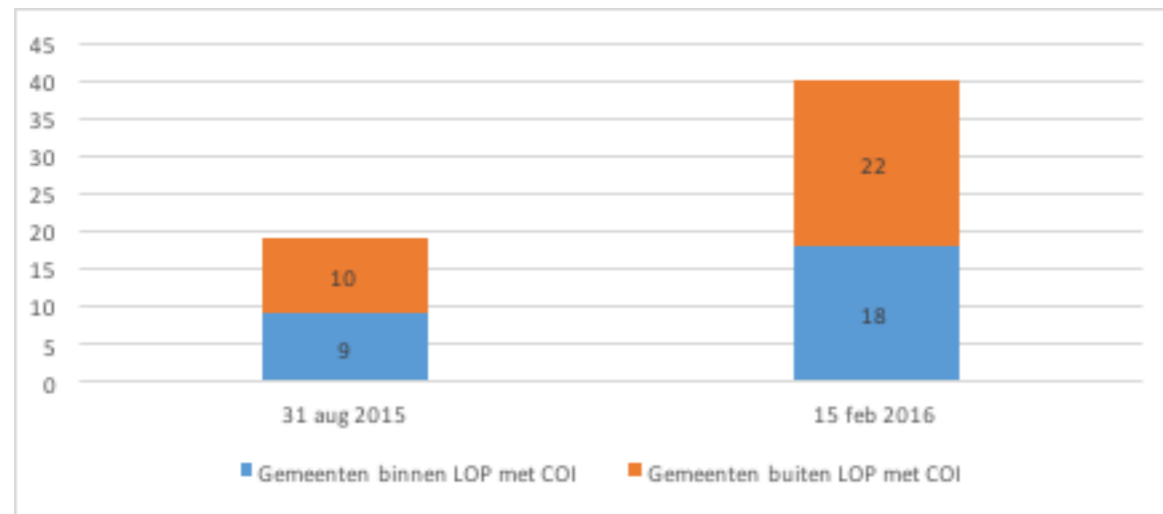
¹ Agentschap voor Integratie en Inburgering; Monitoring asielinstroom: asielaanvragen, capaciteit opvang en profiel van de opgevangen asielzoekers, Nota in het kader van de coördinatieopdracht monitoring asielinstroom van het Agentschap Integratie en Inburgering, Publicatiedatum: 15 januari 2016.

² Bron: Fedasil, gegevens bewerkt door het Agentschap Integratie en Inburgering en bezorgd aan AGODI op 19/10/2015.

³ Alleen de opvanginitiatieven uitgbaat door een Nederlandstalige opvangpartner zijn opgenomen in deze cijfers.

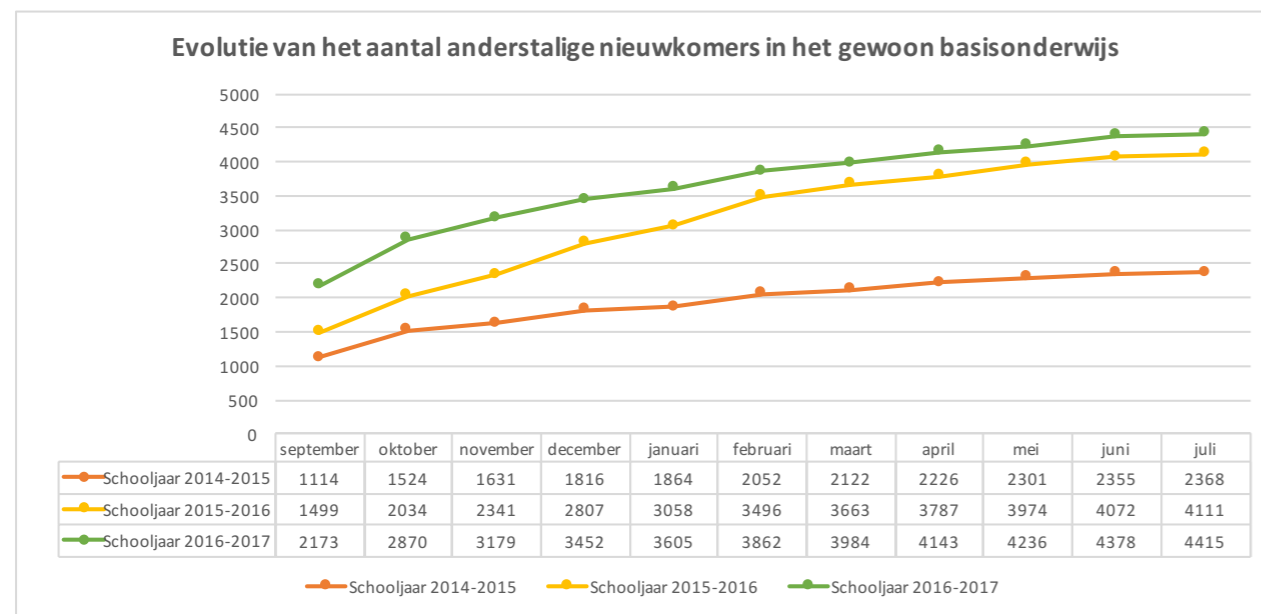
⁴ Bron: Fedasil, cijfers bezorgd aan AGODI op 19/02/2016.

Figuur 1. Evolutie van het aantal gemeenten met een collectief opvanginitiatief (COI).
(Bron: Fedasil)

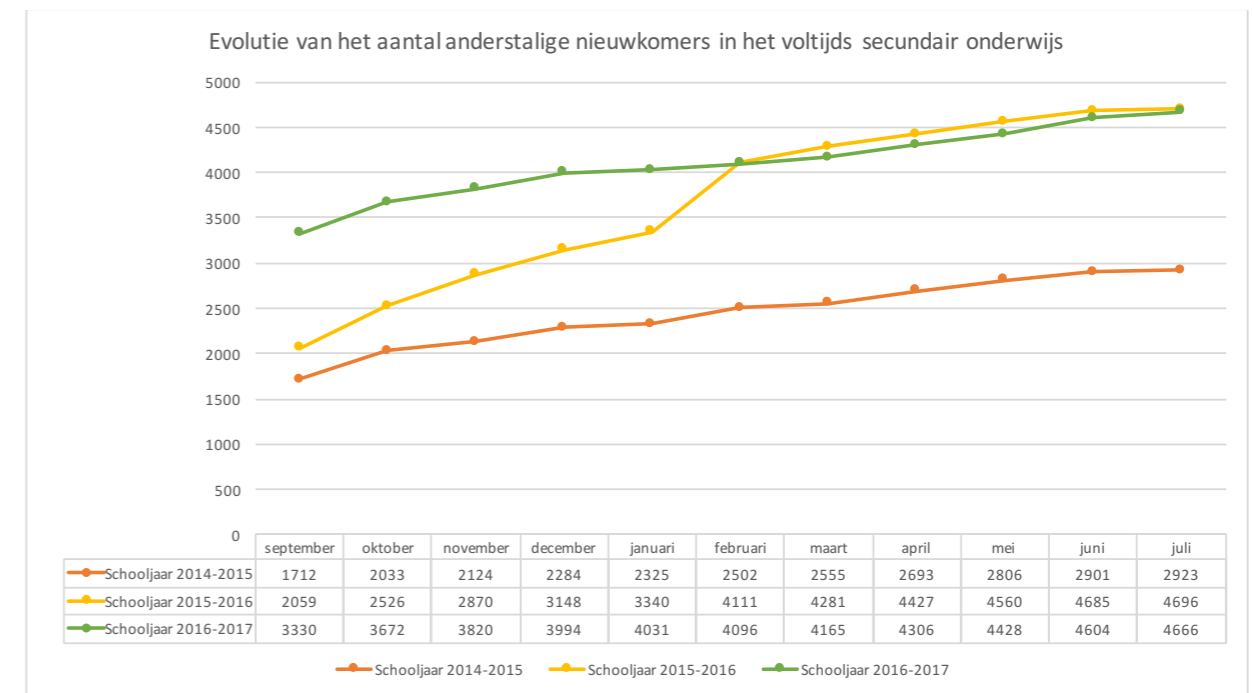
Deze verhoogde instroom van vluchtelingen leidde ook tot een stijging van het aantal anderstalige nieuwkomers op de schoolbanken.⁵

Grafiek 1: Evolutie van het aantal anderstalige nieuwkomers in het gewoon basisonderwijs.
(Bron: AGODI)

5 De regelgeving voor het onthaalonderwijs wordt verduidelijkt in de volgende omzendbrieven:
 - gewoon basisonderwijs: BaO 2006/03 (<http://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=13800>).
 - gewoon secundair onderwijs: SO 75 (<http://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=13123>).
 - DBSO SO/2008/08 (<http://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=14006>).
 In dit rapport wordt alleen gesproken over anderstalige nieuwkomers in het gewoon onderwijs. In het buitengewoon onderwijs zijn immers geen specifieke middelen voor anderstalige nieuwkomers voorzien.

Grafiek 2: Evolutie van het aantal anderstalige nieuwkomers in het voltijds secundair onderwijs.
(Bron: AGODI)

In het Rapport onthaalonderwijs 2014-2015 en 2015-2016 beschrijven we uitgebreid de aanpak van AGODI naar aanleiding van de verhoogde instroom van vluchtelingen.⁶

Dit jaarrapport focust zich op de LOP's. Hoe reageren de LOP's op de verhoogde instroom van vluchtelingen? Zij hebben namelijk sinds hun oprichting in 2002 een decretale opdracht over het maken van afspraken rond de opvang, het aanbod en de toeleiding van anderstalige nieuwkomers naar het onthaalonderwijs en de opvolging van gewezen anderstalige nieuwkomers.

Ook in heel wat gemeenten grenzend aan een LOP-gebied worden collectieve opvanginitiatieven opgericht.

In het huidig rapport leest u meer hoe de LOP's hun expertise ter beschikking stellen en ondersteuning bieden.

2. Hoe hebben de LOP's gereageerd op de verhoogde instroom van vluchtelingen?

Om de opvang en toeleiding van kinderen van vluchtelingen naar het onderwijs vlot te laten verlopen, wordt lokaal naar antwoorden gezocht op de volgende vragen:

- Hoe groot is de instroom en wat is het profiel van de vluchtelingenkinderen die zullen instromen in het onderwijs?
- Wat is de huidige capaciteit van de scholen in de buurt en in welke mate kan deze capaciteit nog worden uitgebreid (binnen de eigen schoolmuren of elders)?
- Op welke omkadering en werkmiddelen kunnen de scholen een beroep doen?
- In welke scholen kunnen deze kinderen worden ingeschreven en op welke locatie zullen de lessen worden georganiseerd?

In dit hoofdstuk vindt u voor een aantal LOP's hoe zij een antwoord op de vragen hebben geformuleerd:

- AGODI brengt het verhaal van Sint-Niklaas en Dendermonde waar collectieve opvanginitiatieven werden geopend.
- De aandacht van LOP's voor anderstalige nieuwkomers is niet nieuw.
- In het verhaal van de LOP's van Gent leest u hoe LOP's, met jaren ervaring en met afspraken over de toeleiding van anderstalige nieuwkomers, in 2015-2016 reageren op de verhoogde instroom van vluchtelingen.

Hoofdstuk 2 sluit af met het verhaal van het LOP Antwerpen basisonderwijs.

In het LOP Antwerpen basisonderwijs wordt geen nieuw collectief opvanginitiatief geopend maar het LOP wordt geconfronteerd met een verhoogde instroom van anderstalige nieuwkomers.

2.1 Dendermonde

Tabel 1: COI Dendermonde.

COI	Capaciteit op 15/2/2016 (bron: Fedasil)	COI open	COI gesloten
Dendermonde (NBMV)	129	30/11/15	31/07/17

In Dendermonde wordt op 30 november 2015 een collectief opvanginitiatief geopend waar uitsluitend niet-begeleide minderjarige vluchtelingen verbleven.

Het collectief opvanginitiatief sloot zijn deuren op 31 juli 2017.

Voor de komst van het opvanginitiatief hebben de scholen in Dendermonde weinig tot geen ervaring met anderstalige nieuwkomers. In het secundair onderwijs zijn er tot dan nooit OKAN-klassen ingericht.

Door de opening van het collectief opvanginitiatief richt het stadsbestuur een taskforce op. Het LOP maakt hiervan deel uit.

Het LOP zelf maakt afspraken over de organisatie en de toeleiding van anderstalige nieuwkomers naar het onthaalonderwijs. Omdat geen enkele secundaire school binnen de stad ervaring met OKAN-onderwijs heeft, vraagt het LOP aan het GO! Technisch Atheneum Lokeren om een toelichting te geven over het organiseren van onthaalonderwijs.

Nadien wordt afgesproken dat het GO! en het vrij onderwijs elk een aanvraag indienen om in één secundaire school OKAN-onderwijs in te richten.

Het LOP komt overeen dat de helft van de leerlingen naar het GO! en de andere helft naar het vrij onderwijs worden gestuurd. De vrije schoolkeuze van de ouders en de leerlingen wordt steeds gerespecteerd.

Het LOP vraagt ook per brief aan de minister van onderwijs om ondersteuning in de vorm van extra omkadering voor niet-begeleide minderjarige vluchtelingen in het OKAN-onderwijs.

Het LOP richt ook een werkgroep OKAN op waar volgende thema's aan bod komen:

- opvolgen van gemaakte afspraken;
- uitwisselen van goede praktijken;
- informatie-uitwisseling over de functie en de rol van een voogd;
- toelichting over een AMIF-project voor zestien- tot achttienjarigen: een proeftuin centrale begeleiding voor zestien- tot achttienjarige nieuwkomers van het Agentschap Integratie en Inburgering;
- de aanpak van spijbelproblemen;

- afspraken over de ramadan in juni tussen de OKAN-scholen en het opvangcentrum;
- doorstroom van OKAN-jongeren naar het gewoon secundair onderwijs;
- ...

In juni 2016 ontvangt het LOP signalen dat het collectief opvanginitiatief mogelijk tegen het einde van het schooljaar zal sluiten. De scholen hebben bedenkingen bij deze plotse verhuis. Het LOP maakt daarom op 10 juni 2016 zijn bezorgdheden over aan staatssecretaris Theo Francken.

Alle min-zestienjarigen verhuizen in de zomervakantie van 2016 naar specifieke plaatsen die voor hen zijn gecreëerd door het Agentschap Jongerenwelzijn. De vrijgekomen plaatsen in het collectief opvanginitiatief worden opgevuld door nieuwe jongeren.

De scholen krijgen te maken met twee nieuwe uitdagingen: sommige jongeren starten in september 2016 aan hun tweede schooljaar, andere jongeren komen nieuw toe in het opvanginitiatief.

Binnen de LOP-werkgroep OKAN komen nieuwe thema's aan bod. Zo verkent de werkgroep het opleidingsaanbod van deeltijds leren en deeltijds werken. Er worden contacten gelegd met VDAB, Syntra, het Centrum Leren en Werken (CLW) en het Centrum voor Volwassenenonderwijs (CVO).

In juli 2017 sluit het opvanginitiatief in Dendermonde definitief de deuren. De twee secundaire scholen besluiten om OKAN-onderwijs te blijven inrichten. Onder impuls van het LOP komt het project 'Taalkracht' tot stand. Het initiatief biedt taal- en huiswerkondersteuning aan (ex-)OKAN-leerlingen en laat jongeren kennismaken met het vrijetijdsaanbod.

2.2 Sint-Niklaas

Tabel 2: COI Sint-Niklaas.

COI	Capaciteit op 15/2/2016 (bron: Fedasil)	COI open	COI gesloten
Sint-Niklaas Centrum	215	2001	niet
Sint-Niklaas (Westakkers)	500	01/09/2015	niet

Sinds 2001 baat het Rode Kruis in het centrum van de stad Sint-Niklaas een collectief opvanginitiatief uit. Na uitbreiding kunnen in het opvanginitiatief 200 bewoners verblijven. In het merendeel van de gevallen gaat het om vluchtelingen in gezinsverband. Er verblijven ook een beperkte groep niet-begeleide minderjarige vluchtelingen.

In september 2015 opent het Rode Kruis op het militair domein van Westakkers een nieuw collectief opvanginitiatief. Op 8 september 2015 ontvangt Westakkers de eerste 40 bewoners. In de daaropvolgende maanden stijgt het aantal bewoners tot 500. Het hernieuwen van de LOP-afspraken over de toeleiding van kinderen van vluchtelingen naar scholen dringt zich op. Voornamelijk voor de kinderen die op het militair domein van Westakkers verblijven. Voor de toeleiding van de kinderen in het bestaande opvanginitiatief in het centrum van Sint-Niklaas, blijven de LOP-afspraken over toeleiding naar de scholen ongewijzigd.

In overleg met de stad Sint-Niklaas organiseert het LOP overleg met vertegenwoordigers van de scholen, de CLB's, de opvangcentra, het Agentschap Integratie en Inburgering, welzijnsorganisaties, Kind en Gezin...

Om de krachten te bundelen, worden de LOP-werkgroepen anderstalige nieuwkomers basisonderwijs en anderstalige nieuwkomers secundair onderwijs tijdelijk samengevoegd tot één werkgroep.

Deze werkgroep maakt afspraken rond:

- de opmaak van een profielschets van de vluchtelingen in het collectief opvanginitiatief Westakkers;
- onderwijs organiseren in het opvanginitiatief of in de scholen;
- de mobiliteit tussen de scholen en het collectief opvanginitiatief Westakkers;
- de toeleiding naar het basisonderwijs;
- het beperkte onderwijsaanbod in het secundair onderwijs;
- de permanente opvolging van de instroom van vluchtelingen in beide collectieve opvanginitiatieven.

Meer uitleg bij enkele van deze afspraken vindt u hieronder.

Profielschets

Om de specifieke onderwijsnoden van de minderjarigen uit het collectief opvanginitiatief van Westakkers te kennen, brengt de centrumverantwoordelijke in kaart hoeveel kinderen binnen de verschillende leeftijdscategorieën in het collectief opvanginitiatief verblijven. Deze oefening wordt regelmatig herhaald door de voortdurende in- en uitstroom van gezinnen.

Tabel 3: Profielschets van de bewoners in het opvangcentrum Westakkers op 16 en 22 september 2015 (Bron: Monitoring LOP Basisonderwijs Sint-Niklaas en LOP Secundair onderwijs Sint-Niklaas-Temse.)

Aanwezigheid in opvangcentrum Westakkers op...	16/09/15	22/09/15
Totaal aantal bewoners	251	344
Aantal families	46	57
Aantal kinderen (< 18 jaar) in familieverband	82	101
Kinderen < 2,5 jaar	18	19
Kinderen tussen 2,5 en 5 jaar (kleuteronderwijs)	22	25
Kinderen tussen 5 en 12 jaar (basisonderwijs)	26	34
Jongeren tussen 12 en 18 jaar (secundair onderwijs)	16	23
Aantal alleenstaande mannen	89	144
Aantal alleenstaande vrouwen	82	Niet meegedeeld

Onderwijs organiseren in het opvanginitiatief of in de scholen

Omdat het collectief opvanginitiatief Westakkers niet goed vanuit het centrum van Sint-Niklaas bereikbaar is, wordt eerst overwogen om de kinderen onderwijs aan te bieden in het opvanginitiatief.

Uiteindelijk wordt niet voor deze optie gekozen omdat:

- de gepaste infrastructuur om onderwijs in te richten in het opvanginitiatief ontbreekt;
- op pedagogisch en psychologisch vlak een opvangcentrum geen gepaste leeromgeving is;
- de autonomie en integratie van ouders en kinderen vergroot als ze buiten het centrum naar school gaan.

De mobiliteit tussen de scholen en het collectief opvanginitiatief Westakkers

De organisatie van het busvervoer tussen de basisscholen en Westakkers wordt uitvoerig met De Lijn besproken. De hoge kostprijs van het leerlingenvervoer komt als een belangrijk knelpunt naar voren. Het LOP verstuurt op 1 oktober 2015 een eerste brief naar de minister van onderwijs met de vraag naar een oplossing. De minister erkent het probleem en neemt het verder op met de federale overheid.

Bij het zoeken naar oplossingen voor het mobiliteitsprobleem moet ook rekening gehouden worden met grote wegwerkzaamheden in de buurt van het opvanginitiatief.

Op 7 december 2015 stuurt het LOP een tweede brief naar de minister van onderwijs waarin wordt aangedrongen op een structurele oplossing. Een prefinanciering door de stad Sint-Niklaas brengt soelaas. Eind maart 2016 keurt de Vlaamse overheid de subsidiëring van het leerlingenvervoer voor Westakkers goed. Vanaf dat ogenblik kunnen kinderen ook ingeschreven worden in scholen die verder van het collectief opvanginitiatief gelegen zijn.

Voor het toeleiden van OKAN-leerlingen secundair onderwijs vanuit Westakkers is er geen mobiliteitsprobleem. Wel onderhandelt het LOP met De Lijn over een aangepaste dienstverlening.

De toeleiding naar het basisonderwijs

Alle basisscholen bepalen hun capaciteit voor anderstalige nieuwkomers en melden het aan het LOP. Op basis van die informatie maakt het LOP voor de leerlingen uit het collectief opvanginitiatief Westakkers een toeleidingsplan op.

Er wordt rekening gehouden met:

- alle kinderen die in het collectief opvanginitiatief verblijven, worden binnen een termijn van 60 dagen na aankomst in een school ingeschreven;
- kinderen uit één gezin worden niet gescheiden. De scholen engageren zich om in dit geval kinderen in te schrijven in overcapaciteit;
- anderstalige nieuwkomers worden op basis van leeftijd in het passende geboortjaar of leerjaar ingeschreven. Een school die van deze regel wil afwijken (in het voordeel van het kind), moet dit voorleggen aan de werkgroep anderstalige nieuwkomers van het LOP.

Beperkt onderwijsaanbod in het secundair onderwijs

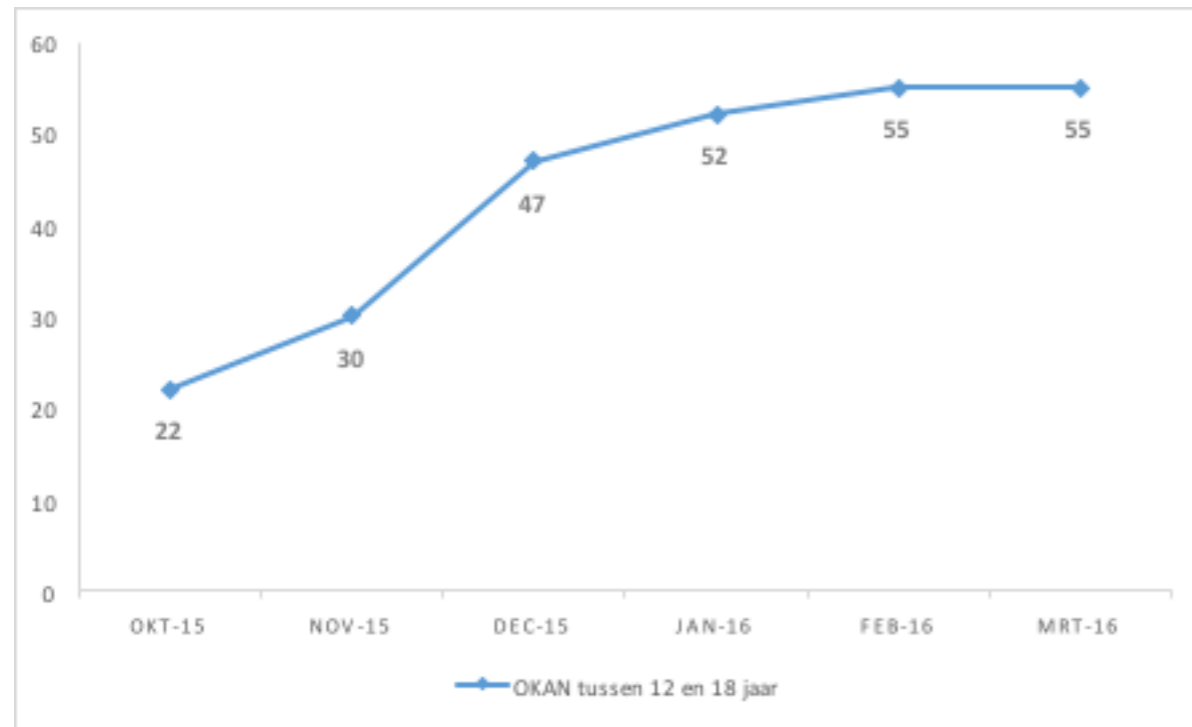
Binnen het OKAN-onderwijs stelt zich een acuut capaciteitsprobleem.

In oktober wordt de beschikbare capaciteit van 120 OKAN-leerlingen in de scholengemeenschap Sint-Nicolaas overschreden. Op verzoek van het LOP wordt de capaciteit verhoogd van 120 naar 160 leerlingen. Door de verhoogde instroom dient ook scholengroep Waasland (Scholengroep 17) van het GO! een programmatieaanvraag voor OKAN in. Deze aanvraag wordt goedgekeurd. Ondanks deze maatregelen wordt de maximale capaciteit van het OKAN-onderwijs in beide scholengemeenschappen (in totaal 188 leerlingen) snel weer bereikt. Het LOP vraagt aan de betrokken scholen of

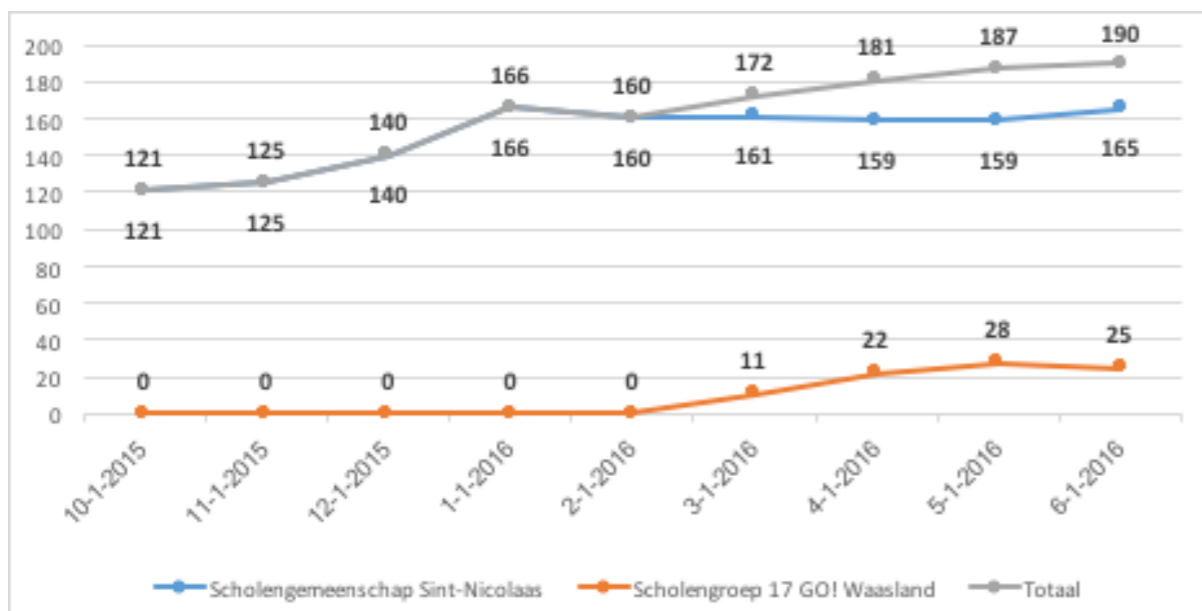
zij hun OKAN-aanbod alsnog kunnen uitbreiden. Dat blijkt uiteindelijk niet nodig.

De onderstaande grafieken geven de evolutie weer van het aantal OKAN-leerlingen in het collectief opvanginitiatief Westakkers en de twee scholengemeenschappen met OKAN-onderwijs.

Grafiek 3: Evolutie van het aantal anderstalige nieuwkomers secundair onderwijs die verblijven in het opvangcentrum Westakkers. (Bron: Monitoring LOP Secundair onderwijs Sint-Niklaas-Temse.)

Grafiek 4: Evolutie van het aantal anderstalige nieuwkomers secundair onderwijs in Sint-Niklaas tijdens het schooljaar 2015-2016. (Bron: Monitoring LOP Secundair onderwijs Sint-Niklaas-Temse)

Permanente opvolging van de instroom van vluchtelingen in beide collectieve opvanginitiatieven

In een opvanginitiatief is het steeds een komen en gaan van bewoners. Daarom is er een wekelijks overleg tussen de LOP-deskundige en het onderwijsteam van het opvangcentrum Westakkers. Het wekelijks overleg is nodig om de toeleiding van kinderen naar onderwijs vlot te laten verlopen. Samen met het onderwijsteam wordt telkens gezocht naar de best mogelijke oplossingen.

2.3 Gent

Tabel 4: COI Gent.

COI	Capaciteit op 29/4/2016 (Bron: Fedasil)	COI open	COI gesloten
Gent (Reno)	250	15/3/16	07/03/17

Met de opening van Reno kent de stad ook het eerste collectieve opvanginitiatief op haar grondgebied.

Als centrumstad is Gent vertrouwd met de instroom van nieuwkomers: kinderen die in de buurt van de stad in een opvanginitiatief verblijven, schoollopen in Gent en gezinnen die na het verlaten van een opvanginitiatief zich in de stad vestigen. Hierdoor hebben vele Gentse scholen ervaring met anderstalige nieuwkomers en zijn er binnen het LOP Gent Basisonderwijs en het LOP Gent Secundair Onderwijs al afspraken van toepassing rond de toeleiding van deze leerlingen.

Voor het basis- en het secundair onderwijs steunt de toeleiding van kinderen uit het collectief opvanginitiatief Reno naar het onderwijs op de bestaande afspraken en samenwerkingen met lokale partners.

Hieronder vindt u de afspraken. Verder leest u voor het LOP Basisonderwijs hoe deze afspraken door de opening van het collectief opvanginitiatief verder zijn aangevuld.

2002-2015: LOP Secundair Onderwijs - werking OKAN

Al voor de oprichting van de LOP's in 2002 bestond er in de schoot van het onthaalbureau (Kom-Pas) in Gent een goed draaiend OKAN-overleg over het onthaal en toeleiding van anderstalige nieuwkomers.

Met de komst van het LOP Secundair Onderwijs Gent wordt beslist om deze werking onder te brengen in het LOP. De toenmalige voorzitter van het OKAN-overleg, de directeur van de Stedelijke integratiedienst, neemt ook het voorzitterschap op van de focusgroep OKAN van het LOP. Hierdoor is de continuïteit verzekerd. Niet alleen de leden blijven dezelfde maar ook de thema's, de gemeenschappelijke afspraken, de monitoring en de inhoudelijke opvolging passen perfect in de opdrachten van het LOP. De agenda en het verslag worden in onderling overleg tussen de integratiedienst en het LOP opgemaakt en opgevolgd.

Naast de Focusgroep OKAN wordt in de schoot van het LOP ook een werkgroep 'Mini-OKAN' opgericht. De Focusgroep OKAN vergadert gemiddeld drie à vier keer per schooljaar. Aan het overleg nemen schooldirecties, OKAN-coördinatoren, CLB-medewerkers, LOP-voorzitter en -deskundige, IN-Gent, Onderwijscentrum, Groep Intro (POT) en andere occasionele stakeholders deel. Sinds 2012 nemen ook de OKAN-coördinatoren van scholen buiten de LOP-regio (Eeklo en Aalter) deel aan het overleg. Zo krijgt de werkgroep een beter beeld van het OKAN-aanbod in de ruime regio rond Gent. De nieuwe OKAN-scholen kunnen op hun beurt genieten van de opgebouwde expertise in de Gentse scholen.

Doorheen de jaren bewaakt de focusgroep de structurele en organisatorische aspecten van het onthaal en de toeleiding van anderstalige nieuwkomers in en naar de scholen.

De opvolging van de focusgroep bestaat uit:

- de toeleiding van iedere leerling naar een school waarbij zoveel mogelijk rekening wordt gehouden met de schoolkeuze van de ouders;
- de doorstroombewegingen naar de vervolgschool;
- de (beschikbare) capaciteit, het profiel van de instroom (aantal, nationaliteit, geletterdheid...);
- de opening en de sluiting van de opvanginitiatieven in de ruime regio en de verhuisbewegingen van de anderstalige nieuwkomers;
- de efficiënte inzet van de vervolgschoolcoaches;
- het uitschrijven van de Roma-attesten;
- de aanvragen voor gratis openbaar vervoer in Gent;
- het ondersteuningstraject voor OKAN-scholen en vervolgschoolcoaches, OKAN;
- de verspreiding van relevante informatie naar de OKAN-scholen (regelgeving, activiteiten...);
- verleent haar medewerking aan of organiseert initiatieven die relevant zijn voor anderstalige nieuwkomers.

Tegelijk met de Focusgroep OKAN is er het Mini-OKAN-overleg dat zich richt op de pedagogische aspecten van de opvang, de toeleiding en de doorstroming naar het onderwijs.

In het overleg wordt gezocht naar netoverstijgende oplossingen voor gemeenschappelijke problemen. Deelnemers aan het overleg zijn de coördinatoren van de OKAN-scholen van Gent, Aalter en Eeklo en de vervolgschoolcoaches (of een vertegenwoordiging) van al die scholen.

2015-2016: LOP Basisonderwijs – opening van een collectief opvanginitiatief in Gent

In de zomer van 2015 verschijnen de eerste berichten over de oprichting van een collectief opvanginitiatief in Gent. Het duurt tot maart 2016 voordat de eerste bewoners hun intrek nemen in het drijvende opvangpontoon.

Het lokaal bestuur richt een Task Force vluchtelingen op waarin verschillende stedelijke beleidsdomeinen zoals werk, gezondheid, onderwijs en huisvesting, vertegenwoordigd zijn. Aan deze taskforce nemen ook de LOP-voorzitters en de LOP-deskundigen deel.

De toeleiding van kinderen uit het collectief opvanginitiatief naar het onderwijs wordt mee voorbereid door de bestaande LOP-werkgroep 'toeleiding anderstalige nieuwkomers'. De werkgroep tracht een antwoord te geven op:

- Hoeveel vrije plaatsen zijn er in de scholen?
- Hoe geraken de kinderen op school?
- Welke ondersteuningsnoden hebben de scholen?

Het LOP maakt volgende afspraken over de toeleiding:

- het aantal beschikbare plaatsen voor de anderstalige nieuwkomers wordt in kaart gebracht;
- de kinderen van vluchtelingen worden toegeleid naar scholen met respect voor de vrije schoolkeuze van de kinderen en de ouders;
- bij de toeleiding wordt rekening gehouden met de afstand tussen de school en het opvanginitiatief en met de aantallen die nodig zijn voor scholen om aanvullende lestijden te kunnen genereren.

Eerst gaat het LOP ervan uit dat voor ongeveer 100 kinderen een plaats in het basisonderwijs nodig is. Uiteindelijk moet er voor 63 kinderen een oplossing gezocht worden. Sommige kinderen verblijven maar voor zo'n korte periode in het opvangcentrum dat er niet kan worden toegeleid naar een school.

Door de sluiting van het opvangcentrum in maart 2017 schrijven de Gentse onderwijsverstrekkers een open brief aan de minister van onderwijs en aan de Commissie Onderwijs van het Vlaams Parlement. Daarin uiten ze hun bezorgdheden. De scholen vinden dat ze laattijdig op de hoogte zijn gebracht van de verhuis van deze leerlingen. Hierdoor kan het vertrek van de leerlingen onvoldoende voorbereid worden. Deze brief wordt onderschreven door beide LOP's.

2.4 Antwerpen

In Antwerpen bestaat er al jaren een collectief opvanginitiatief op Linkeroever. De stad kent al jarenlang een continue instroom van anderstalige nieuwkomers. Verschillende Antwerpse diensten hebben dan ook een ruime expertise opgebouwd.

De dienst Atlas - integratie en inburgering Antwerpen - heeft met een 'team minderjarigen' een specifieke werking uitgebouwd rond het toeleiden van kinderen van nieuwkomers naar een school. Zij werken nauw samen met het LOP. Zo signaleert Atlas al veel langer problemen bij het vinden van een geschikte school voor anderstalige nieuwkomers. In sommige scholen is de maximale capaciteit bereikt terwijl andere scholen weigeren om zich te engageren.

De verhoogde instroom vanaf 2015 leidt tot een nieuwe 'sense of urgency' binnen het LOP Antwerpen Basisonderwijs en de afspraken over de toeleiding van anderstalige nieuwkomers worden hernieuwd. De LOP-werkgroep anderstalige nieuwkomers wordt nieuw leven ingeblazen.

De LOP werkgroep wil:

- de AN-aantallen in de scholen monitoren en het lokale toeleidingplan actualiseren;
- de expertise in kaart brengen en netoverschrijdend de uitwisseling ervan bevorderen;
- scholen zonder ervaring met anderstalige nieuwkomers sensibiliseren rond een toekomstig engagement.

Tien actiepunten in een signaalnota aan de minister

Begin februari 2016 bezorgt het LOP een nota aan minister Hilde Crevits. De nota komt tot stand na gesprekken met de verschillende LOP-partners (waaronder scholen die al werken met anderstalige nieuwkomers).

In de nota somt het LOP tien uitdagingen op voor het onthaalonderwijs in Antwerpen.

1. De moeilijkheid om expertise op te bouwen, te vergroten en vervolgens te behouden, voornamelijk in kleine scholen met weinig anderstalige nieuwkomers.
2. Het organiseren van kwalitatief onthaalonderwijs in wijken met een hoge capaciteitsdruk wat leidt tot versnippering van expertise.
3. Het afstemmen van een kwalitatief zorg- en onthaalbeleid.
4. Elke anderstalige nieuwkomer onderwijs op maat aanbieden is erg moeilijk wanneer het aantal lestijden en de duurtijd van de financiering niet op maat zijn.
5. Nood aan eenvoudigere criteria om in aanmerking te komen voor lestijden en werkingsmiddelen voor anderstalige nieuwkomers.
6. De nieuwe instroom van oorlogsvluchtelingen roept heel wat nieuwe vragen op rond de ondersteuning van scholen op vlak van cultuursensitieve zorg en interculturele bemiddeling.

7. Er is leerlingenbegeleiding op maat nodig.

8. Anderstalige nieuwkomers in het buitengewoon onderwijs hebben specifieke behoeften.

9. Een nood aan degelijk wetenschappelijk onderzoek over kwalitatief onthaalonderwijs aan anderstalige nieuwkomers.

10. Vluchtelingen, die uit het opvangnetwerk stromen, verhuizen vaak naar de grootsteden. Het Antwerps onderwijs moet hierop voorbereid zijn.

Voor sommige uitdagingen gaat het LOP lokaal naar oplossingen zoeken. Voor andere uitdagingen kijkt het LOP naar de Vlaamse overheid.

Expertiseopbouw en -behoud

Het LOP richt zich in eerste instantie op expertiseopbouw en -behoud in scholen.

Dat gebeurt in samenwerking met de pedagogische begeleidingsdiensten. De werkgroep van het LOP fungeert als ontmoetingsplaats, brengt partners met elkaar in contact en stemt het aanbod af op de vraag.

Zo wordt een opleidingstraject voor startende leerkrachten en scholen uitgewerkt. Dat gebeurt in samenwerking met AN-leerkrachten, schooldirecties, CLB's en de pedagogische begeleidingsdiensten.

Ook lokale expertisecentra, zoals het Ondersteuningsteam Allochtonen Antwerpen, het team Interculturalisering van Atlas, docAtlas, Plural vzw, het Antwerps netwerk voor cultuursensitieve zorg, het OCMW en de dienst onderwijsbeleid van stad Antwerpen zijn betrokken partij.

Daarnaast herwerkt het LOP Antwerpen Basisonderwijs samen met Atlas de infobrochure **Voor het eerst naar school in Antwerpen. Infogids voor minderjarige, anderstalige nieuwkomers en hun ouders**. AGODI ondersteunt de totstandkoming van deze brochure.⁷ Zowel Atlas als de Antwerpse basisscholen gebruiken deze brochure om ouders wegwijs te maken in het onderwijs.

Solidariteit

De vraag om solidariteit tussen scholen bij het inschrijven van anderstalige nieuwkomers klinkt intussen steeds luider. In het schooljaar 2016-2017 keurt het LOP zes basisprincipes goed die vanaf het schooljaar 2017-2018 hun vertaling zullen krijgen in een actieplan.

Centraal in het actieplan staat het engagement van het LOP Antwerpen Basisonderwijs om alle scholen te stimuleren een bijdrage te leveren aan het onderwijs voor anderstalige nieuwkomers. Het LOP zal zoeken naar mogelijkheden om meer zekerheid te creëren voor scholen die expertise willen opbouwen en behouden. Tot slot zal het LOP zoeken naar oplossingen voor de anderstalige nieuwkomers die geen school vinden en de huidige afspraken evalueren.

⁷ De brochure staat op de website van www.atlas-antwerpen.be.

3. De verhoogde instroom buiten de LOP-regio's: de LOP's verruimen hun werkingsgebied

Op het hoogtepunt van de verhoogde instroom zijn 26 van de 57 collectieve opvanginitiatieven voor vluchtelingen gelegen buiten het werkingsgebied van een LOP. Ook hier kunnen lokale besturen en schoolbesturen rekenen op de ondersteuning vanuit AGODI.

In 10 gemeenten buiten het LOP-gebied ondersteunen LOP-deskundigen schoolbesturen en lokale besturen in het maken van afspraken over de toeleiding van anderstalige nieuwkomers naar de scholen. Het gaat zowel om gemeenten met als zonder collectief opvanginitiatief: Ravels, Scherpenheuvel, Maaseik, Sijsele, Poelkapelle, Dilbeek, Lommel, Overijse, Zaventem en Bredene.

Ook LOP's verruimen hun werkingsgebied en bieden ondersteuning aan aangrenzende gemeenten waar een collectief opvanginitiatief wordt geopend:

- het LOP Turnhout secundair onderwijs biedt ondersteuning bij de toeleiding van leerlingen secundair onderwijs uit de ruime regio naar de OKAN-scholen;
- het LOP Sint-Niklaas biedt ondersteuning bij de toeleiding van kinderen die verblijven in het collectief opvanginitiatief Fort Sint-Marie in Zwijndrecht.

Hoofdstuk 3 sluit af met de samenwerking tussen verschillende LOP's en tussen deze LOP's met de scholen buiten het LOP-gebied om kinderen vanuit de collectieve opvanginitiatieven van Koksijde en Nieuwpoort toe te leiden naar onderwijs.

Het gaat over een samenwerking tussen:

- het LOP De Panne - Koksijde - Nieuwpoort Basisonderwijs;
- het LOP Middelkerke - Oostende Basisonderwijs;
- het LOP Middelkerke - Oostende Secundair Onderwijs;
- scholen buiten het LOP-gebied.

3.1. Turnhout

Tabel 5: COI Turnhout

COI	Capaciteit op 15/2/2016 (Bron: Fedasil)	COI open	COI gesloten
Ranst/Broechem	539	1/9/2002	niet
Retie - De Linde	125	6/10/15	30/09/16
Turnhout - OC Turneia (Hotel Viaene)	377	6/10/15	30/09/16
Turnhout (FOI Arendonk)(de Statie)	41	18/4/2011	niet
Weelde – Ravels	500	23/11/15	30/11/16

Nog voor er een verhoogde instroom van vluchtelingen in Turnhout en de ruimere omgeving is, zijn er al twee collectieve opvanginitiatieven actief. Daar komen in het najaar van 2015 nog drie collectieve opvanginitiatieven bij.

Om te voldoen aan de onderwijsnoden van de kinderen in deze opvanginitiatieven, is er nood aan:

- een ruimer OKAN-aanbod;
- een vlottere doorstroom van OKAN-leerlingen naar het vervolgonderwijs.

Voldoende aanbod OKAN-onderwijs

Twee Turnhoutse secundaire scholen hebben al een lange OKAN-traditie: HIVSET en Talentenschool Turnhout. In februari 2016 start ook KOGKA GEEL met een onthaalklas. In februari 2016 is de beschikbare OKAN-capaciteit in deze drie scholen opnieuw bereikt. De drie aanbieders verhogen opnieuw hun capaciteit en zoeken intussen ook naar een meer evenwichtige doorstroom vanuit het onthaalonderwijs naar de vervolgscholen.

Doorstroom na het OKAN-onderwijs

Na het OKAN-onderwijs stromen weinig leerlingen door naar de omliggende gemeenten en de rest van Vlaanderen. Begin 2016 trekken de OKAN-scholen in Turnhout aan de alarmbel. Al 148 OKAN-leerlingen stroomden uit naar vervolgscholen, waarvan opnieuw het grootste aandeel naar Turnhoutse scholen. Een prognose wijst uit dat in september opnieuw 130 leerlingen zullen uitstromen naar een vervolgschool. Het vervolgonderwijs in Turnhout is ondertussen verzadigd.

Het LOP Turnhout Secundair Onderwijs gaat aan de slag met dat signaal en nodigt in maart 2016 alle secundaire scholen van het arrondissement Turnhout uit voor een overleg. De scholen in Turnhout geven tijdens dit overleg aan dat zij dezelfde inspanning willen blijven leveren maar vragen aan de scholen in de ruimere regio om solidariteit.

Op een vervolgoverleg met de verantwoordelijken van alle scholengroepen secundair onderwijs uit het arrondissement Turnhout wordt het volgende afgesproken:

- het engagement van scholen om OKAN-leerlingen met een doorstroomadvies in te schrijven en om te voorzien in een onthaalbeleid.
- het engagement van scholen om de capaciteit te verhogen als het aantal doorstromende OKAN-leerlingen zou blijven stijgen.

Dit leidt tot het ondertekenen van een engagementsverklaring.

Het overleg zorgt voor het maken van afspraken over de toeleiding, het monitoren en in kaart brengen van de doorstroom van OKAN-leerlingen.

Bovendien worden ervaringen uitgewisseld over het inrichten van een onthaalbeleid voor kinderen van vluchtelingen, flexibele leertrajecten voor ex-OKAN leerlingen, goede praktijken rond taalondersteuning, vrijetijdsbeleving enzovoort.

3.2 Zwijndrecht

Tabel 6: COI Zwijndrecht

COI	Capaciteit op 15/2/2016 (Bron: Fedasil)	COI open	COI gesloten
Zwijndrecht (Fort Marie)	210	15/12/15	19/12/16

Eind 2015 opent Fedasil een nieuwe collectief opvanginitiatief in Zwijndrecht, in Fort Sint-Marie. Er is plaats voor 210 bewoners.

Het LOP Sint-Niklaas is bezorgd dat de opening van het nieuwe opvanginitiatief tot mogelijke capaciteitsproblemen in de scholen van het centrum van de stad zullen leiden. Op verzoek van het LOP Sint-Niklaas Basisonderwijs wordt er op 29 oktober 2015 een lokaal overleg georganiseerd waarop onder andere de burgemeesters van Beveren en Sint-Niklaas, de centrummanager van Westakkers, het diensthoofd flankerend onderwijsbeleid Beveren en de LOP-deskundige van Sint-Niklaas aanwezig zijn. De doelstelling van het overleg is afspraken maken over de toeleiding van de kinderen uit Fort Marie naar scholen in de gemeente Beveren zodat ze zo snel mogelijk naar school kunnen gaan.

Na een eerste verkennend gesprek zet het LOP het licht op groen om verder in overleg te gaan met de dienst flankerend onderwijsbeleid van de gemeente Beveren en de coördinerende directeurs van

de verschillende onderwijsnetten in Beveren. De LOP-deskundige verzorgt ook een infosessie voor de directeurs van alle scholen, de coördinerend directeurs en de CLB-medewerkers over het inschrijvingsrecht en het onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers.

De overlegmomenten resulteren in de oprichting van een tijdelijke werkgroep met de directeurs van alle scholen, de coördinerend directeurs en de CLB-medewerkers.

In de tijdelijke werkgroep worden over de toeleiding de volgende afspraken gemaakt:

- kinderen uit eenzelfde gezin worden ingeschreven in dezelfde school of vestigingsplaats, ook als het moet gebeuren in overcapaciteit;
- voor zover als mogelijk wordt bij de toeleiding rekening gehouden met de afkomst en de moedertaal;
- er wordt gestreefd naar een evenwichtige toeleiding naar de verschillende onderwijsnetten;
- er wordt rekening gehouden met de al ingeschreven anderstalige nieuwkomers in de scholen die niet in het opvangcentrum verblijven;
- anderstalige nieuwkomers die in het opvangcentrum Fort Sint-Marie verblijven, worden maximaal ingeschreven in de scholen in Beveren. Uiteraard gebeurt alles met respect voor de vrije schoolkeuze van de ouders.

Nadat alle anderstalige nieuwkomers uit Fort Sint-Marie ingeschreven zijn, eindigt ook de ondersteuning door de LOP-deskundige van Sint-Niklaas. Vanaf dan neemt de dienst flankerend onderwijsbeleid van Beveren de coördinerende taken over.

3.3 Koksijde en Nieuwpoort

Tabel 7: COI Koksijde en Nieuwpoort

COI	Capaciteit op 15/2/2016 (Bron: Fedasil)	COI open	COI gesloten
Koksijde	300	12/10/2015	30/11/2016
Nieuwpoort (OC Lombardsijde)	200	7/9/2015	10/3/2016

In september 2015 verschijnen de eerste berichten over de mogelijke opening van een collectief opvanginitiatief in Koksijde en Nieuwpoort. Het opvanginitiatief in Nieuwpoort is gelegen op de grens met Middelkerke.

In deze regio zijn drie LOP's actief:

- LOP De Panne - Koksijde - Nieuwpoort Basisonderwijs;
- LOP Middelkerke - Oostende Basisonderwijs;
- LOP Middelkerke - Oostende Secundair Onderwijs.

Koksijde

Door de berichten in de media over de mogelijke opening van een collectief opvanginitiatief hebben de basisscholen vragen over de (financiële) ondersteuning bij de opvang van kinderen uit dit opvanginitiatief. Het LOP De Panne - Koksijde - Nieuwpoort Basisonderwijs zoekt samen met de basisscholen in Koksijde naar antwoorden op deze vragen.

Wanneer duidelijk wordt dat een opvanginitiatief start, organiseert het LOP een overleg met de scholen, de vertegenwoordigers van Fedasil en het lokale bestuur. Het overleg resulteert in de afspraak dat de leerlingen worden toegeleid naar de verschillende basisscholen met respect voor de vrije schoolkeuze van de ouders en de kinderen.

Om de afspraak te concretiseren, is het aantal kinderen dat de scholen mogen verwachten belangrijk. Aan Fedasil wordt daarom om een eerste prognose gevraagd. Er is sprake van een 50-tal kinderen.

In het LOP wordt op basis van de prognose afgesproken dat alle scholen zich engageren om een minimum aantal van deze kinderen in te schrijven.

Daarnaast worden ook de volgende afspraken gemaakt:

- uiterlijk een week na aankomst in het opvanginitiatief worden de kinderen ingeschreven in een school;

- de scholen communiceren wekelijks over hun vrije plaatsen waardoor de toeleiding naar de scholen gerichter kan verlopen;
- scholen vinden het belangrijk dat de toeleiding op een neutrale en objectieve manier gebeurt. In een opstartfase gebeurt de toeleiding daarom steeds in overleg tussen de LOP-deskundige en een vertegenwoordiger van het lokale bestuur. Na enkele maanden is een tussenkomst van het LOP niet langer meer nodig.

In Koksijde zijn er alleen basisscholen waardoor er geen LOP Secundair Onderwijs actief is. In het opvanginitiatief verblijven ook leerlingen die naar het secundair onderwijs moeten worden toegeleid. De dichtstbijzijnde secundaire scholen in de regio (de GO! school in De Panne en de vrije school in Nieuwpoort) hebben geen ervaring met OKAN-leerlingen.

De gemeente Koksijde organiseert daarom een overleg met de directies en de schoolbesturen van de scholen voor secundair onderwijs in de buurt.

De LOP-deskundige neemt deel aan de voorbereidende vergaderingen en informeert de betrokken partners over de regelgeving en de ondersteuning waarop ze beroep kunnen doen. De leerlingen secundair onderwijs die in het opvanginitiatief van Koksijde verblijven worden toegeleid naar het OKAN-onderwijs in De Panne.

Nieuwpoort

De opstart van een collectief opvanginitiatief in Nieuwpoort veroorzaakt eerst commotie in de regio. De ligging van het opvangcentrum op de gemeentegrens zorgt voor verwarring over welk lokaal bestuur verantwoordelijk is voor het opnemen van een flankerend beleid.

Er heerst lange tijd onduidelijkheid over de datum waarop het opvanginitiatief zal opengaan en hoe lang de vluchtelingen in het collectief opvanginitiatief zullen verblijven. Ook is het niet direct duidelijk of het over gezinnen met kinderen gaat. Zo spreekt Fedasil eerst alleen over alleenstaande volwassenen en over gezinnen die er slechts voor een korte tijd zullen verblijven.

Stilaan wordt duidelijk dat er steeds meer gezinnen met kinderen voor een langere tijd in het opvanginitiatief worden opgevangen en dat deze kinderen geen onderwijs krijgen.

Door de ligging van het opvanginitiatief zijn verschillende regio's betrokken bij het maken van afspraken:

- het LOP De Panne - Koksijde - Nieuwpoort Basisonderwijs;
- het LOP Middelkerke - Oostende Basisonderwijs;
- het LOP Middelkerke - Oostende Secundair onderwijs;
- de scholen secundair onderwijs in Nieuwpoort en Veurne.

Geïnspireerd door de afspraken in Koksijde rond de toeleiding naar onderwijs van kinderen die in het opvangcentrum verblijven, bundelen de drie betrokken LOP's, samen met het lokaal bestuur van Nieuwpoort, de krachten om afspraken te maken.

Het overleg resulteert dat de kinderen die in het opvanginitiatief verblijven met respect voor de schoolkeuze van de ouders, worden toegeleid naar:

- de 2 dichtstbijzijnde basisscholen van Middelkerke;
- de 3 basisscholen in Nieuwpoort (via gemeentelijke leerlingenvervoer);
- de 2 secundaire scholen in Veurne en Nieuwpoort.

De LOP's aan de kust maken niet alleen afspraken over de toeleiding van anderstalige nieuwkomers naar scholen maar organiseren ook vorming.

Zo organiseert het LOP Oostende - Middelkerke Secundair Onderwijs een studiedag rond 'Interculturaliteit bij kinderen en jongeren'. Op de studiedag zijn 200 partners uit de kustregio aanwezig. Het LOP werkt voor deze studiedag samen met onder andere het OCMW, Caritas International en vzw Arktos.

4. Het hervestigingsprogramma: specifieke uitdagingen voor het onderwijs

In het voorjaar van 2016 staan de LOP's voor een nieuwe uitdaging bij de toeleiding van anders-talige nieuwkomers naar het (onthaal)onderwijs. In het bijzonder, de toeleiding van kinderen van vluchtelingen die door een hervestigingsprogramma in een collectief opvanginitiatief verblijven.

Hervestiging is een procedure waarbij vluchtelingen worden gekozen en overgebracht van een land waar zij bescherming hebben gezocht naar een derde land. Het derde land heeft vooraf ingestemd met een duurzaam verblijfsrecht voor deze vluchtelingen.⁸

Over hoeveel vluchtelingen gaat het?

In 2015 worden 276 vluchtelingen in het kader van hervestiging in ons land opgevangen. In 2016 gaat het om 452 vluchtelingen.⁹

Fedasil staat in voor de eerste opvang van de vluchtelingen in het hervestigingsprogramma. De vluchtelingen worden voor een periode van vier tot zes weken opgevangen in de collectieve opvangcentra van Sint-Truiden, Kapellen of in twee opvangcentra in Wallonië. Daarna verhuizen ze naar een lokaal opvanginitiatief. Alleen het collectief opvanginitiatief van Sint-Truiden ligt binnen een LOP-gebied.

Tijdens het verblijf in het opvangcentrum worden administratieve formaliteiten voor de betrokken vluchtelingen in orde gebracht. Hun kinderen worden ook voor deze korte periode toegeleid naar een school.

Het vormt voor de scholen een bijzondere uitdaging om voor een korte periode toch een zinvol en een kwaliteitsvol onderwijsaanbod te organiseren. Het LOP Sint-Truiden maakt in samenwerking met de scholen, het opvangcentrum, het CLB, de traumabegeleiders van het CLB, de pedagogische begeleidingsdiensten, het flankerend onderwijs en de integratiedienst afspraken over de toeleiding naar scholen.

⁸ Sinds 2013 engageert België zich jaarlijks om via het hervestigingsprogramma een aantal kwetsbare vluchtelingen, zoals moeders met kinderen, op te vangen. Het Hoog Commissariaat voor de Vluchtelingen van de VN (UNHCR) gaat voor elk van de betrokken vluchtelingen eerst na of terugkeer naar het land van herkomst (Return) of lokale integratie in het eerste opvangland (Reintegration) geen (betere) optie zijn. Alleen als deze twee alternatieven niet mogelijk zijn, kan er sprake zijn van hervestiging (Resettlement). (Bron: Jaarverslag 2013 van het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatslozen).

⁹ Bron: Fedasil.

5. Ervaringsuitwisseling tussen onderwijspartners en opvanginitiatieven

Eind 2015 maakt AGODI op vraag van minister Crevits een analyse van de impact van de sluiting van verschillende collectieve opvanginitiatieven. Eén van de aanbevelingen van deze analyse wijst op het belang van een goede informatie-uitwisseling en samenwerking tussen de scholen en de collectieve en lokale opvanginitiatieven.

Daarop organiseert AGODI samen met Fedasil op 12 mei 2017 een uitwisselingsmoment tussen de (onderwijs)verantwoordelijken van de collectieve opvangcentra en de onderwijsverstrekkers. Het doel van het uitwisselingsmoment is tweërlei. Enerzijds neemt de onderwijssector kennis van de logica waarbinnen de opvanginitiatieven moeten opereren. Anderzijds leert de opvangsector de logica kennen waarbinnen het onderwijs functioneert.

Na de plenaire inleiding door Fedasil en AGODI kunnen de deelnemers in zeven werkwinkels ervaringen uitwisselen over de samenwerking tussen opvanginitiatieven en onderwijs.

Vershillende sprekers vertellen hoe zij lokaal de krachten bundelen en de verschillen tussen de onderwijs- en opvanglogica overstijgen.

- Een gezamenlijke nood en bekommernis kan grenzen en eigenbelang opheffen. Op veel plaatsen wordt er heel intensief samengewerkt.
- De aanwezigheid van instanties die zich als verbindende factor opstellen en hun wisselwerking binnen één netwerk, geven veel vertrouwen en worden als positief ervaren.

Het LOP speelt vaak een cruciale rol als verbindend platform bij de toeleiding van vluchtelingenkinderen naar de scholen en bij het maken van afspraken over de verschillende niveaus en sectoren heen.

Het CLB als partner bij de psychosociale hulp, het lokaal bestuur als trekker van een proactieve, gezamenlijke en positieve communicatie over de aanpak van de thematiek...

Andere sprekers getuigen over de kloof die zij soms ervaren tussen het onderwijs en het opvangnetwerk.

- In alle getuigenissen komt terug dat een goede informatiedoorstroom tussen het onderwijs en het opvanglandschap belangrijk is, in het bijzonder bij verhuisbewegingen die schoolveranderingen tot gevolg hebben.
- Onderwijspartners vragen om meer betrokken te worden bij beslissingen over verhuisbewegingen.

Zo pleit het onderwijsveld om verhuisbewegingen maximaal tijdens schoolvakanties te laten plaatsvinden om de continuïteit van de onderwijsloopbaan zoveel mogelijk te garanderen. Leerlingen volgen op school een traject dat door een verhuisbeweging bruusk wordt onderbroken. Dat is niet in het belang van de onderwijsloopbaan van het kind.

- Over praktische problemen is er afstemming nodig tussen het onderwijsveld en het opvangnetwerk (bijvoorbeeld rond de mobiliteit van leerlingen).
- Problematische afwezigheden en psychosociale problemen komen regelmatig voor bij leerlingen uit opvanginitiatieven.

Ook hier kan een intense samenwerking tussen lokale actoren, zoals de scholen, de CLB's, het LOP en het opvangcentrum een meerwaarde betekenen. Dat blijkt uit een praktijkgetuigenis vanuit Sint-Truiden waar de scholen, het CLB, het asielcentrum en het LOP de krachten bundelen om absentisme bij minderjarige vluchtelingen tegen te gaan.

Aan het uitwisselingsmoment nemen heel wat partners deel: LOP-deskundigen, LOP-voorzitters, medewerkers van Fedasil en het Rode Kruis, vertegenwoordigers van het GO! en de onderwijskoepels, schooldirecteurs, CLB-medewerkers, medewerkers van het Agentschap voor Integratie en Inburgering, een vertegenwoordiger van het Kinderrechtencommissariaat en van de Vlaamse Onderwijsraad enzovoort.

6. LOP-werking tijdens de schooljaren 2015-2016 en 2016-2017: meer dan alleen asiel

6.1 M-decreet, signalen vanuit de LOP-werking

Met het in werking treden van het M-decreet vanaf 1 september 2015 worden vanuit de LOP's een aantal ontwikkelingen, observaties en bezorgdheden gesignaleerd.

Afweging van redelijkheid van aanpassingen

Wanneer een school in LOP-gebied de inschrijving van een leerling met een verslag voor toegang tot buitengewoon onderwijs ontbindt, moet ze dit aan de hand van een mededeling van niet-gerealiseerde inschrijving (MNGI) aan de ouders én aan het LOP meedelen. De ontbinding van een inschrijving gebeurt nadat is vastgesteld dat de vereiste aanpassingen onredelijk zijn.

De LOP's ontvangen voor het schooljaar 2015-2016 slechts 4 MNGI's. Voor het schooljaar 2016-2017 ontvangen zij 7 MNGI's door het ontbinden van de inschrijving.

Deze kleine aantallen kunnen verschillende oorzaken hebben:

- er zijn weinig inschrijvingen onder ontbindende voorwaarde;
- scholen ontbinden niet vaak een inschrijving;
- er zijn ontbindingen maar de scholen melden ze niet aan het LOP. De niet-gecontroleerde registraties van scholen in Discimus over de ontbindingen van inschrijving wegens onredelijkheid van aanpassingen liggen immers hoger.

Er worden rond de LOP-tafels een aantal bezorgdheden geuit over het zoeken naar een nieuwe school na de ontbinding van inschrijving:

- door de capaciteitsproblematiek in verschillende steden is het niet altijd eenvoudig om nog een vrije plaats te vinden;
- als een school de afweging van de redelijkheid van aanpassingen voor een leerling tijdens het schooljaar maakt en de inschrijving ontbindt, dan is het niet evident voor een leerling met specifieke onderwijsbehoeften om nog te veranderen van school- en leeromgeving.

LOP's stellen ook vast dat er bij de afweging rond redelijke aanpassingen wel eens verwarring optreedt. Zo bestaat er bij de overstap van leerlingen van een BuSO opleiding OV1, OV2 of OV3 naar het gewoon secundair onderwijs soms onduidelijkheid over de inschrijving onder ontbindende voorwaarde en de rol van de toelatingsklassenraad bij de afweging rond de redelijke aanpassingen.

Specifiek voor de scholen voor deeltijds leren en werken merken de LOP's op dat het moeilijk is om geschikte werkplaatsen te vinden voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften.

In de LOP's die aanmelden wordt aan ouders steeds gevraagd om meerdere schoolkeuzes te maken. Voor ouders van een kind met een verslag voor toegang tot buitengewoon onderwijs is dit vaak een moeilijke oefening. Bij de schoolkeuze moeten zij vaak met meerdere elementen rekening houden: rolstoeltoegankelijkheid, nabijheid door medische redenen enzovoort.

LOP's zijn ook bezorgd wanneer een leerling wordt toegewezen aan de school van eerste keuze en wanneer de inschrijving daar uiteindelijk wordt ontbonden. In dat geval kan de leerling zich slechts tijdens de vrije inschrijvingsperiode opnieuw in andere scholen aanbieden.

Inschrijvingsperiodes

LOP's hebben een decretale opdracht om afspraken te maken over de inschrijvingsperiodes in hun werkingsgebied. Inschrijvingsperiodes vallen vaak relatief vroeg in het schooljaar. Doorgaans is dat in maart.

Voor kinderen ingeschreven in het basisaanbod, volgt er na twee jaar een evaluatie. Dan wordt gekeken of hun verblijf in het basisaanbod al dan niet kan worden verlengd, of dat zij moeten terugkeren naar het gewoon onderwijs. Omdat de inschrijvingen in maart starten, betekent het dat ouders van deze kinderen tegen dan al een beslissing moeten hebben over een eventuele terugkeer.

Vroege inschrijvingsperiodes vergroten de tijdsdruk voor het afwegingsproces dat de leerling, de ouders, het CLB en de huidige school doorlopen wanneer een overstap van het gewoon naar het buitengewoon onderwijs wordt overwogen.

In verschillende LOP's vinden dan ook gesprekken plaats om de start van de inschrijvingen te verlaten. Maar bij het bepalen van de start van de inschrijvingen spelen zoveel verschillende overwegingen een rol zodat het niet eenvoudig is om in consensus te beslissen om de periodes op te schuiven. Zo verwijzen scholen vaak naar de andere regio's waar de inschrijvingen ook vroeg starten. Men vreest leerlingen te verliezen als men later met de inschrijvingen zou starten. Vanuit sommige LOP's wordt dan ook de vraag gesteld naar Vlaanderenbrede inschrijvingsperiodes, later in het schooljaar.

Leerlingen die terugkeren naar het gewoon onderwijs

In de LOP's leven ook een aantal bezorgdheden over de situatie van kinderen die terugkeren van het buitengewoon naar het gewoon onderwijs. Artikel 37*novies*, § 5 van het decreet basisonderwijs bepaalt dat scholen voor gewoon onderwijs leerlingen die terugkeren van het buitengewoon onderwijs naar het gewoon onderwijs, in overcapaciteit kunnen inschrijven. Dit kan alleen voor de terugkeer van leerlingen naar het gewoon onderwijs die in het lopende of het voorafgaande schooljaar in de school ingeschreven waren. Voor de inschrijvingen voor het schooljaar 2018-2019 betekent het dat alleen de kinderen die tijdens het schooljaar 2017-2018 of 2016-2017 ingeschreven waren in de school voor gewoon onderwijs, tot deze overcapaciteitsgroep behoren. Kinderen die twee volledige schooljaren basisaanbod volgen en dus in de loop van het schooljaar 2015-2016 in een school voor gewoon onderwijs ingeschreven waren, vallen daarbij uit de boot.

Capaciteit en aanbod in het buitengewoon onderwijs

Het aanbod van de scholen voor buitengewoon onderwijs is niet altijd regionaal dekkend of toereikend voor de vraag die er is.

In sommige LOP's gebeuren er voorzichtige oefeningen om te kijken of het aanbod van scholen buitengewoon onderwijs beter op elkaar afgestemd kan worden, om plaats te kunnen bieden aan alle leerlingen die er nood aan hebben.

Verschil in attestering voor leerlingen in opleidingsvorm 3

Tot slot signaleren de LOP's secundair onderwijs ook de impact van de verschillen in attestering. Bij een individueel aangepast curriculum (IAC) is er op het einde van het traject een attest van verworven bekwaamheden. In het buitengewoon onderwijs is er voor sommige profielen van leerlingen de mogelijkheid tot het behalen van een getuigschrift. Zo kunnen leerlingen in opleidingsvorm 3 een kwalificatiegetuigschrift behalen op het einde van hun opleiding of na het volgen van de alternatieve beroepsopleiding. Met dit kwalificatiegetuigschrift hebben ze toegang tot de gewone arbeidsmarkt.

Volgen deze leerlingen een gelijkwaardig IAC in het gewoon onderwijs dan behalen ze geen studiegetuigschrift.

Het verschil in attestering voor leerlingen die les volgen via een IAC in gewoon onderwijs en leerlingen die les volgen in het buitengewoon onderwijs kan een rem zijn voor ouders en leerlingen om te kiezen voor inclusief onderwijs.

6.2 Ondersteuning van de LOP-deskundigen

Het ondersteuningsaanbod van AGODI voor de LOP-deskundigen bestaat uit:

- een vademecum over de inhoudelijke werking: een overzicht van de decretale bepalingen en de omzendbrieven die van belang zijn voor de LOP-werking en een overzicht van de concrete instrumenten die ter ondersteuning van de LOP-werking werden ontwikkeld;
- een vademecum over de operationele werking: hierin worden alle afspraken op het operationele vlak beschreven. Het gaat onder meer over regelingen rond onkosten, verlof, rapportering, contacten met de pers ...;
- een vormings- en ondersteuningsplan: hierin worden de prioritaire thema's voor het schooljaar opgesomd en worden de verschillende methodieken om ondersteuning te geven aan de LOP-deskundigen rond de resultaatsgebieden en opdrachten beschreven;
- een jaarplanning: de engagementen uit het ondersteuningsplan op een tijdslijn.

AGODI maakt hierbij gebruik van o.m. verschillende methodieken:

- deskundigenoverleg;
- werkgroepen: het zijn lerende netwerken rond de decretale opdrachten en beleidsprioriteiten van de minister (buitengewoon onderwijs, leerrecht, kleuterparticipatie, anderstalige nieuwkomers, omgevingsanalyse en aanmelden);
- infosessies, opleidingen, trainingen, seminaries, studiedagen, trainingen, webinars en werkbezoeken: zelf georganiseerd of door derden;
- intervisie;
- ontsluiten van veel gestelde vragen;
- nieuwsbrief voor de LOP-deskundigen;
- ...

In de ondersteuning van de LOP-deskundigen tijdens het schooljaar 2015-2016 staat de verhoogde instroom van vluchtelingen centraal. AGODI ontwikkelt ook een checklist voor de LOP-deskundigen waarin alle aandachtspunten in verband met het toeleiden van kinderen van vluchtelingen naar scholen worden opgesomd. In het document wordt ook alle relevante regelgeving toegelicht. De LOP-voorzitters organiseren samen met AGODI de studiedag 'Hoe gaan LOP's aan de slag rond anderstalige nieuwkomers?' (Hasselt, 29 april 2016).

Maar ook andere thema's komen aan bod:

- capaciteitsmonitor;
- kleuterparticipatie;
- omgevingsanalyse;
- bemiddelen;
- spijbelen;
- schooltoelage;
- ...

Nieuw vanaf 2016-2017 is het werken met trajecten, waarbij LOP-deskundigen in groep werken aan de ontwikkeling van concrete instrumenten ter ondersteuning van de LOP's. Ter illustratie beschrijven we hieronder het traject sociale mix.

Traject sociale mix

Doelstellingen van het traject:

- maximaal leren vanuit de opgebouwde expertise binnen de groep LOP-deskundigen door middel van aangepaste werkvormen;
- relevante inzichten vanuit wetenschappelijk onderzoek ontsluiten, het 'evidence based' werken bevorderen en oog hebben voor een goede monitoring;
- eigen opgebouwde ervaringen/expertise aftoetsen in open dialoog met experts en leren vanuit die inbreng van experts;
- inzichten in schoolkeuzeprocessen van ouders/jongeren integreren om een goede balans te bewerkstelligen tussen een kwantitatieve en een kwalitatieve benadering.

Het betreft een jaartraject bestaande uit vijf sessies:

- Sessie 1: Marieke Smeyers – Departement Onderwijs & Vorming, '10 jaar beleid rond desegregatie' (18 november 2016);
- Sessie 2: Thomas Wouters – KU Leuven, '10 jaar onderzoek naar segregatie' (2 december 2016);
- Sessie 3: Jeroen Boel – AGODI, 'Inzoomen op monitoring' met reflecties door Thomas Wouters – KU Leuven (24 maart 2017);
- Sessie 4: LOP-deskundigen, 'Uitwisseling rond praktijkvoorbeelden in de LOP's' (28 april 2017);
- Sessie 5: Transfermoment met als opwarmer Nick Schuermans, – UA/VUB: 'Wat leert het DieGem-onderzoek ons over segregatie en desegregatie?' (9 juni 2017).

Het traject 'Sociale Mix' geeft de LOP-deskundigen een ruime en genuanceerde kijk op de veelheid aan (beleids)instrumenten die lokaal kunnen worden ingezet met het oog op het realiseren van meer sociale mix.

Studiedagen

Eerder in dit jaarverslag brachten we al verslag uit van het uitwisselingsmoment dat AGODI samen met Fedasil organiseerde over de opvang en toeleiding van vluchtelingenkinderen naar het onderwijs. Op vrijdag 16 december 2016 organiseert AGODI in Brussel de studiedag 'Hoe werken LOP's mee aan gekwalificeerde uitstroom?' De studiedag richt zich tot de LOP-voorzitters, de LOP-deskundigen, LOP-leden, medewerkers van verschillende beleidsdomeinen en andere geïnteresseerden. Deze studiedag komt in stand in samenwerking met de gemandateerde LOP-voorzitters.

Het is voor AGODI een gelegenheid om de intense samenwerking (binnen en buiten het beleidsdomein Onderwijs en Vorming) rond het werken aan gekwalificeerde uitstroom in de verf te zetten. Centraal in het programma staan een reeks getuigenissen vanuit concrete ervaringen in de LOP's.

De belangrijkste doelstellingen van de studiedag zijn:

- tonen dat de LOP's in het kader van gelijke onderwijskansen actief meewerken aan meer gekwalificeerde uitstroom en praktijkvoorbeelden daarvan breed ontsluiten;
- de LOP's verder informeren, enthousiasmeren en activeren rond de uitdagingen voor meer gekwalificeerde uitstroom;
- het opvangen van (nieuwe) (beleids)signalen vanuit de deelnemers en de LOP's betreffende gekwalificeerde uitstroom.

Nieuwsbrief

In 2016-2017 start AGODI ook met de publicatie van een nieuwsbrief voor LOP-deskundigen. Hiermee worden de LOP deskundigen snel geïnformeerd over actuele thema's en belangrijke beleidsontwikkelingen binnen onderwijs, welzijn en Integratie en inburgering.

Het schooljaar 2016-2017 eindigt met 13 nieuwsbrieven op de teller.

Conclusies

De verhoogde instroom van vluchtelingen in 2015 heeft een drastische uitbreiding van het opvangnetwerk tot gevolg. Een daling van de instroom vanaf 2016 leidt dan weer tot een forse afbouw van het opvangnetwerk. Zowel tijdens de opbouw als de afbouw spelen de LOP's een belangrijke rol in het samenbrengen van relevante partners en het maken van afspraken over de opvang en toeleiding van kinderen uit het opvangnetwerk naar onderwijs. Een goede informatiedoorstroom is hierbij essentieel.

Wisselwerking binnen het LOP, tussen de LOP's en tussen de LOP's en hun ruimere omgeving

Doordat meer scholen te maken krijgen met een (verhoogde) instroom van anderstalige nieuwkomers neemt het draagvlak om te zoeken naar oplossingen toe; zowel binnen het LOP als in samenspraak met andere LOP's. Verschillende praktijkvoorbeelden tonen aan dat de verhoogde instroom en de 'sense of urgency' die hiermee gepaard gaat, een positieve dynamiek bewerkstelligen binnen de LOP's. Zowel onderwijs- als niet-onderwijspartners worden meer dan ooit actieve gesprekspartners die rond de LOP-tafel samen op zoek gaan naar oplossingen en afspraken maken over concrete engagementen.

LOP's die al ervaring hebben met het toeleiden van anderstalige nieuwkomers naar het onderwijs, kunnen voortbouwen op bestaande overlegstructuren en afspraken. Dat is veel minder het geval in LOP's met een beperkte ervaring met anderstalige nieuwkomers en in regio's zonder een LOP. In dit rapport beschrijven we hoe ervaren LOP's met succes hun expertise delen met andere LOP's en regio's en daarmee hun meerwaarde bewijzen.

AGODI wil evalueren hoe ze het model van wisselwerking tussen de LOP's en de LOP's met hun ruimere omgeving in de toekomst verder kan stimuleren en inzetten bij nieuwe/andere uitdagingen voor de LOP's en hun ruimere regio. AGODI denkt zowel aan uitdagingen op het vlak van nieuwe vluchtelingenstromen als aan thema's zoals kleuterparticipatie, capaciteitsproblemen, kamperen en aanmelden.

Blijven investeren in tweerichtingsverkeer met de LOP's

Vanuit AGODI naar de LOP's

Vlaanderen telt vandaag nog achttien collectieve opvanginitiatieven (<http://fedasil.be/nl/inhoud/alle-opvangcentra>). Daarnaast zijn er nog de lokale opvanginitiatieven, uitgebaat door OCMW's en ngo's. Het Commissariaat-generaal voor vluchtelingen en staatlozen kent in 2015 in 52,7% van de aanvraagdossiers een vluchtelingenstatus of subsidiaire beschermingsstatus toe. In 2016 bedraagt dit 57,7%.¹⁰ Het brengt ook voor de komende jaren nog nieuwe uitdagingen met zich mee voor de LOP's. LOP's hebben immers de decretale opdracht om de gewezen anderstalige nieuwkomers verder op te volgen bij hun doorstroom naar het reguliere onderwijs.

AGODI zal dan ook blijven inzetten op instrumenten ter ondersteuning van de LOP-deskundigen en de LOP's. We denken hierbij aan een actualisering van de checklist waarin alle stappen en aandachtspunten bij de toeleiding van vluchtelingenkinderen naar het onderwijs worden opgesomd. Bij het actualiseren van deze checklist, zullen ook nieuwe thema's worden opgenomen zoals de hervestiging, de doorstroom van anderstalige nieuwkomers naar het regulier onderwijs en de samenwerking met andere LOP's en de ruimere regio.

Door de verhoogde instroom van vluchtelingen riep minister Crevits op 29 september 2015 een eerste coördinerend overleg samen met alle belanghebbenden. Het doel van het overleg is het uitwisselen van informatie, het van nabij opvolgen van signalen en het maken van afspraken. Het overleg werd intussen al zeven keer georganiseerd. Aan het overleg nemen vertegenwoordigers deel van de onderwijskoepels, het GO! en de CLB's, Fedasil en het Rode Kruis, AGODI, het departement Onderwijs, de Onderwijsinspectie, AHOVOKS, AGION, de beleidsdomeinen Welzijn, Binnenlands Bestuur en Kanselarij, het Agentschap voor Integratie en Inburgering en VVSG. AGODI engageert zich om ook in de toekomst de LOP's te blijven betrekken bij het overleg en hen te informeren over afspraken die op het overleg worden gemaakt.

Onder impuls van de verhoogde instroom van vluchtelingen is ook sterk geïnvesteerd in contacten met Fedasil. Het overleg met Fedasil evolueerde van een ad hoc naar een meer structureel overleg dat minstens driemaandelijks samenkomt. Tijdens het overleg met Fedasil worden de ontwikkelingen binnen het opvangnetwerk besproken, met bijzondere aandacht voor de impact ervan op het onderwijslandschap en de onderwijsloopbanen van de leerlingen. AGODI wil zich inzetten om ook in de toekomst vanuit dit overleg op regelmatige basis informatie terug te koppelen naar de LOP's.

AGODI publiceert op periodieke basis cijfer rapporten over het aantal anderstalige nieuwkomers in het Nederlandstalig onderwijs. Met deze rapporten wil het agentschap o.a. ook de LOP's informeren over hoeveel anderstalige nieuwkomers worden opgevangen in de scholen in de verschillende regio's. AGODI wil deze monitoring opdracht blijven opnemen en bekijken hoe ze deze nog verder kan verfijnen.

Vanuit de LOP's naar AGODI

Door hun lokale verankering hebben LOP's snel zicht op de knelpunten bij de toeleiding van anderstalige nieuwkomers naar de scholen. Zo ontving AGODI van verschillende LOP's o.a. signalen over vervoersproblemen van kinderen uit collectieve opvanginitiatieven naar de basisscholen of over het laattijdig informeren van scholen over de verhuisbewegingen door de sluiting van opvangvoorzieningen. AGODI nam deze signalen telkens mee naar het coördinerend overleg met de minister en het structureel overleg met Fedasil. Het leidde meermaals tot concrete afspraken en engagementen:

- Fedasil streeft ernaar om toekomstige verhuisbewegingen waarbij minderjarigen betrokken zijn, zoveel mogelijk te laten plaats vinden tijdens de schoolvakanties.
- Nadat er aanvankelijk problemen waren bij de toeleiding van jongeren uit het hervestigingsprogramma naar onderwijs, konden met de onderwijspartners afspraken worden gemaakt over een vlotte toeleiding.
- Bij de informatie-uitwisseling tussen opvanginitiatieven in het kader van verhuisbewegingen, worden ook gegevens uitgewisseld over de schoolloopbaan van de kinderen. Zo kan meer continuïteit in de onderwijsloopbaan van de betrokken kinderen worden gegarandeerd;
- AGODI onderzoekt hoe ze de informatie-uitwisseling bij schoolveranderingen tussen de vakanties kan bevorderen.

AGODI wil zich blijven inspannen om signalen vanuit de LOP's mee te nemen naar de verschillende overlegfora voor verdere opvolging en zo bij te dragen tot een betere toeleiding naar en opvolging van anderstalige nieuwkomers in het onthaalonderwijs.

Vooruitblik

In juni 2015 was niet geweten welke uitdagingen op de LOP's afkwamen en welke rol ze hierbij zouden spelen. Toch zijn ze er in geslaagd om het hoofd te bieden aan de uitdagingen waarmee ze zich toen geconfronteerd zagen.

Bij de ondersteuning van de LOP-deskundigen is het belangrijk om te blijven anticiperen op toekomstige ontwikkelingen.

Tijdens het schooljaar 2017-2018 wordt daarom 'ledereen aanmelden' een belangrijk speerpunt van het ondersteuningsplan zodat elke LOP-deskundige een expert aanmelden wordt.

Overzicht van figuren, grafieken en tabellen

Figuur 1	Evolutie van het aantal gemeenten met een collectief opvanginitiatief
Grafiek 1	Evolutie van het aantal anderstalige nieuwkomers in het gewoon basisonderwijs
Grafiek 2	Evolutie van het aantal anderstalige nieuwkomers in het voltijds secundair onderwijs
Grafiek 3	Evolutie aantal anderstalige nieuwkomers secundair onderwijs die verblijven in opvangcentrum Westakkers
Grafiek 4	Evolutie aantal anderstalige nieuwkomers secundair onderwijs in Sint-Niklaas tijdens het schooljaar 2015-2016
Tabel 1	COI Dendermonde
Tabel 2	COI Sint-Niklaas
Tabel 3	Profielchets van de bewoners in het opvangcentrum Westakkers op 16 en 22 september 2015
Tabel 4	COI Gent
Tabel 5	COI Turnhout
Tabel 6	COI Zwijndrecht
Tabel 7	COI Koksijde en Nieuwpoort

Tabellenbijlage 'Inschrijvingsrecht'

Bron: LOP-Monitor 2015-2016 en 2016-2017

De cijfers in de tabellen van deze bijlage zijn gebaseerd op de LOP-monitor; opgemaakt door AGODI en jaarlijks ingevuld door de LOP-deskundigen.

Het basisonderwijs telt 41 LOP's, het secundair onderwijs 29 LOP's.

Capaciteitsbepaling

Tabel 1: Capaciteitsbepaling binnen de LOP's – overzicht per onderwijsniveau. (Bron: AGODI, LOP Monitor schooljaren 2015-2016 en 2016-2017)

Onderwijsniveau	2015-2016	2016-2017
	Aantal LOP's	Aantal LOP's
Basisonderwijs – kleuteronderwijs (41 LOP's)		
Sommige scholen bepalen capaciteit op niveau geboortjaar	24	23
Alle scholen bepalen capaciteit op niveau geboortjaar	15	16
Geen enkele school bepaalt capaciteit op niveau geboortjaar	2	2
Geen afspraken gemaakt	0	0
Basisonderwijs – lager onderwijs (41 LOP's)		
Sommige scholen bepalen capaciteit op niveau leerjaar	23	23
Alle scholen bepalen capaciteit op niveau leerjaar	17	17
Geen enkele school bepaalt capaciteit op niveau leerjaar	1	1
Geen afspraken gemaakt	0	0

Secundair onderwijs – eerste leerjaar van de eerste graad (29 LOP's)		
Alle scholen bepalen capaciteit op het niveau van structuuronderdeel (1A of 1B)	24	26
Sommige scholen bepalen capaciteit op het niveau van structuuronderdeel (1A of 1B)	5	3
Geen van de scholen bepalen capaciteit op het niveau van structuuronderdeel (1A of 1B)	0	0

Secundair onderwijs – hogere jaren (2 ^{de} jaar van de eerste graad en hoger) (29 LOP's)		
Er zijn hierover afspraken gemaakt in het LOP	6	8
Er zijn geen afspraken gemaakt.	23	21

Tabel 2: Aantal LOP's waar de scholen capaciteiten doorgeven aan het LOP vóór de start van de aanmeldings- of inschrijvingsperiodes (Bron: AGODI, LOP-monitor de schooljaren 2015-2016 en 2016-2017)

	2015-2016	2016-2017
Gewoon Basisonderwijs (41 LOP's)		
Alle scholen	40	39
Een meerderheid van de scholen	1	1
Ongeveer de helft van de scholen	0	0
Een minderheid van de scholen	0	1
Geen enkele van de scholen	0	0

Tabel 3: Hoeveel scholen geven vrije plaatsen door aan het LOP (minstens vóór de start van de eerste aanmeldings- of inschrijvingsperiode) (Bron: AGODI, LOP-monitor schooljaren 2015-2016 en 2016-2017)

	2015-2016	2016-2017	2015-2016	2016-2017	2015-2016	2016-2017
Gewoon Basisonderwijs (41 LOP's)	Voor aanmeldingen/inschrijvingen	Voor aanmeldingen/inschrijvingen	Voor inschrijvingen indicatorleerlingen en niet-indicatorleerlingen	Voor inschrijvingen indicatorleerlingen en niet-indicatorleerlingen	Voor start vrije inschrijvingen	Voor start vrije inschrijvingen
Alle scholen	36	33	34	34	35	33
Een meerderheid van de scholen	1	5	3	2	2	2
Ongeveer de helft van de scholen	0	0	0	0	0	0

Een minderheid van de scholen	1	2	2	5	1	5
Geen enkele van de scholen	2	1	0	0	2	1
Niet van toepassing	1	0	2	0	1	0

Tabel 4: Wat heeft het LOP met de informatie over de vrije plaatsen gedaan? (Bron: AGODI, LOP-monitor schooljaren 2015-2016 en 2016-2017.)

	2015-2016	2016-2017
Gewoon Basisonderwijs (41 LOP's)		
Ter beschikking aan belanghebbenden op proactieve wijze	35	36
Ter beschikking aan belanghebbenden op expliciete vraag	23	24
Ter beschikking gesteld van de task force capaciteit	9	6
Ter beschikking voor analyse van capaciteitsproblematiek in werkingsgebied	21	20

Tabel 5: Aantal LOP's met procedures voor de goedkeuring van capaciteitsverhogingen na de start van de inschrijvingen. (Bron: AGODI, LOP-monitor schooljaren 2015-2016 en 2016-2017.)

	2015-2016	2016-2017
	Aantal LOP's	Aantal LOP's
Basis (41 LOP's)	41	39
Secundair (29 LOP's)	28	27

Tabel 6: Afspraken over het inschrijven van overcapaciteitsgroepen (Bron: AGODI, LOP-monitor schooljaren 2015-2016 en 2016-2017.)

	2015-2016	2016-2017
	Aantal LOP's	Aantal LOP's
Basis (41 LOP's)	12	13
Secundair (29 LOP's)	8	7

Dubbele contingentering

Tabel 7: Referentiegebied waarvoor de relatieve aanwezigheid van indicatorleerlingen wordt berekend. (meerdere antwoorden zijn mogelijk) (Bron: AGODI, LOP-monitor schooljaren 2015-2016 en 2016-2017.)

	Basisonderwijs		Secundair onderwijs	
	2015-2016	2016-2017	2015-2016	2016-2017
Werkingsgebied LOP	31	29	25	24
Fusiegemeente	10	12	6	9
Deelgemeente	13	12	3	3
Andere deelgebieden	5	10	3	3

Tabel 8: Capaciteitsniveaus waarvoor de relatieve aanwezigheid wordt berekend. (Meerdere antwoorden zijn mogelijk) (Bron: AGODI, LOP-monitor schooljaren 2015-2016 en 2016-2017.)

	Basisonderwijs (41 LOP's)	
	2015-2016	2016-2017
Basisonderwijs	29	30
Kleuter	22	17
Lager	21	17
Geboortjaar	17	19
Leerjaar	16	15

Tabel 9: Gebruik van de relatieve aanwezigheid voor het bepalen van de contingenten. (Meerdere antwoorden zijn mogelijk) (Bron: AGODI, LOP-monitor schooljaren 2015-2016 en 2016-2017.)

	Basisonderwijs (41 LOP's)		Secundair onderwijs (29 LOP's)	
	2015-2016	2016-2017	2015-2016	2016-2017
Als gemeenschappelijke maatstaf bij het gebruik van dubbele contingentering (alle scholen streven naar het gemiddelde percentage indicatorleerlingen/percentage niet-indicatorleerlingen in het referentiegebied)	22	27	17	18
De relatieve aanwezigheid dient als maatstaf op basis waarvan een groeipad wordt bepaald dat moet nagestreefd worden	11	7	5	3
Als basis om bandbreedtes te bepalen waarnaar scholen moeten evolueren	16	10	11	10
De relatieve aanwezigheid wordt niet gebruikt voor het bepalen van de dubbele contingentering	1	1	2	0

Vorrangs- en inschrijvingsperiodes

Tabel 10: Vorrangs- en inschrijvingsperiodes – in welke mate worden gelijke inschrijvingsperiodes gevolgd binnen de LOP's (Bron: AGODI, LOP-monitor schooljaren 2015-2016 en 2016-2017.)

	BaO		BuBaO		SO		BuSO	
	15-16	16-17	15-16	16-17	15-16	16-17	15-16	16-17
Broers en zussen								
Volledig gemeenschappelijk	41	40	30	29	24	24	19	20
Gedeeltelijk gemeenschappelijk	0	0	1	0	0	0	0	0
Niet gemeenschappelijk ¹	0	1	10	12	5	5	10	9
Kinderen van personeel								
Volledig gemeenschappelijk	41	36	30	29	24	23	19	20
Gedeeltelijk gemeenschappelijk	0	0	1	0	0	1	0	0
Niet gemeenschappelijk	0	5	10	12	5	5	10	9
Campus								
Volledig gemeenschappelijk	6	5	7	0	8	4	7	7
Gedeeltelijk gemeenschappelijk	0	0	1	0	0	0	0	0
Niet gemeenschappelijk	35	36	33	41	21	25	22	22
Indicator- en niet-indicatorleerlingen								
Volledig gemeenschappelijk	37	36	7	8	23	21	5	9
Gedeeltelijk gemeenschappelijk	0	0	1	1	1	0	0	0
Niet gemeenschappelijk	4	5	33	32	5	8	24	20
Vrije inschrijvingen								
Volledig gemeenschappelijk	37	36	30	21	21	19	16	19
Gedeeltelijk gemeenschappelijk	0	0	1	1	0	0	1	0
Niet gemeenschappelijk	4	5	10	19	8	10	12	10

Tabel 11: Werd er binnen het LOP één of meerdere nachten gekampeerd voor de schoolpoort? (Bron: AGODI, eigen bevraging over de schooljaren 2015-2016 en 2016-2017.)

	Basisonderwijs (41 LOP's)		Secundair onderwijs (29 LOP's)	
	2015-2016	2016-2017	2015-2016	2016-2017
Aantal LOP's met kamperende ouders voor de inschrijvingen	12	16	8	9

Tabel 12: Gebruik van aanmeldingsprocedures binnen de LOP's (Bron: AGODI, LOP-monitor schooljaren 2015-2016 en 2016-2017.)

	Basisonderwijs (41 LOP's)		Secundair onderwijs (29 LOP's)	
	2015-2016	2016-2017	2015-2016	2016-2017
Aantal LOP's met scholen die gebruik maken van een aanmeldingsprocedure	17	18	4	6
Aantal LOP's waar scholen geen gebruik maken van een aanmeldingsprocedure, maar waar de mogelijkheid van een gemeenschappelijke aanmeldingsprocedure wel besproken werd	11	11	5	7
Aantal LOP's waar scholen geen gebruik maken van een aanmeldingsprocedure, maar waar individuele scholen dit wel overwogen	4	2	4	5

Tabel 13: Communicatie over inschrijvingsrecht binnen de LOP's (Bron: AGODI, LOP-monitor schooljaren 2015-2016 en 2016-2017.)

	Basisonderwijs (41 LOP's)		Secundair onderwijs (29 LOP's)	
	2015-2016	2016-2017	2015-2016	2016-2017
LOP's met een communicatieplan	40	38	26	25
Communicatie gebeurt over...				
- Capaciteiten	31	33	21	22
- Vrije plaatsen	32	32	20	19
- Voorrangs- en inschrijvingsperiodes	40	41	29	29
- Aanmeldingsprocedure	19	18	4	4
- Uitgestelde inschrijvingen	7	3	2	2
- Geweigerde leerlingen	15	12	9	11
Communicatie gebeurt via (kanalen)				
- Folder	33	35	17	17
- Mailing op papier	22	26	6	7
- Mailing via email	16	19	12	14
- Video	2	2	0	0
- Lokale pers	24	20	5	8
- Websites	37	38	24	24
- Gemeentelijk infoblad	35	34	18	17
- Infomomenten	20	21	9	6
- Affiches	23	18	4	3
Evaluatie communicatieve acties (ja)	38	37	21	23

Lijst met afkortingen

AGODI	Agentschap voor Onderwijsdiensten
CLB	Centrum (of Centra) voor leerlingenbegeleiding
CLW	Centrum voor Leren en Werken
COI	Collectief opvanginitiatief
CVO	Centrum voor Volwassenenonderwijs
Fedasil	Federaal agentschap voor de opvang van asielzoekers
GOK	Gelijke onderwijskansen
IAC	Individueel aangepast curriculum
LOI	Lokaal opvanginitiatief
LOP	Lokaal overleg platform
MNGI	Mededeling van niet-gerealiseerde inschrijving
OCMW	Openbaar Centrum voor maatschappelijk welzijn
OKAN	Onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers
VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling

Tabel 14: Dubbele inschrijvingen (Bron: AGODI, LOP-monitor schooljaren 2015-2016 en 2016-2017.)

	Basisonderwijs (41 LOP's)		Secundair onderwijs (29 LOP's)	
	2015-2016	2016-2017	2015-2016	2016-2017
Er zijn in het LOP afspraken gemaakt over het raadplegen van Discimus in het kader van de dubbele inschrijvingen	2	3	3	3
Het LOP maakte in de loop van het schooljaar gebruik van Discimus in het kader van de inschrijvingen	14	6	5	7
Het LOP maakte in de loop van het schooljaar gebruik van Discimus in het kader van andere doeleinden dan de inschrijvingen of inschrijvingsproblemen	6	2	7	8

